

VELKÉ A MALÉ PŘÍBĚHY MODERNÍCH DĚJIN

Pro svůj projekt jsem si vybrala svoji maminku . Je jí 37 let, pochází z Podkrkonoší z malé vesničky Havlovice, kde od šesti do dvanácti let navštěvovala tamní mateřskou a základní školu . Ve dvanácti letech se přestěhovala s matkou do malého města Úpice, kde její matka pracovala jako účetní v továrně.

*Vystudovala Střední zdravotnickou školu v Turnově. Brzy po maturitě se vdala a porodila dceru (Eva *1992). Později měla ještě syna Adama (*1998). V květnu 2010 promovala na 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze v oboru ošetrovatelství. V současné době žije se svými dětmi v bytě v Neratovicích (okres Mělník). Se svým manželem je v rozvodovém řízení.*

Jaké bylo tvoje dětství?

Do svých dvanácti let jsem vyrůstala s mamkou, babičkou a dědou v rodinném baráčku. Dříve zde babička a děda provozovali hospodu, což potom samozřejmě nemohli. Tenkrát už byli oba v důchodu a jako bývalí soukromí podnikatelé měli velmi malé důchody, takže jsme si žili docela skromně.

Havlovice byly malá vesnice a jako dítě jsem si připadala hodně sama.

Chodila jsi do školy ráda?

Ano, tehdy jsme měly Havlovicích ještě dvoutřídku.

Tvoje mamka ale něco vydělala, ne? Co dělala tenkrát?

Celý život pracovala jako účetní v Jutě, v té době v jiné pobočce než, kde už si jí pamatuješ. Platy měli všichni přibližně stejný. Přispívala hodně svým rodičům.

Kdy jsi poprvé pocítila komunismus?

Dalo by se říct, že to bylo na základce, když jsme jako děti povinně dostávali od paní učitelky zadáno, které sousedy máme navštívit a donést jim informační letáky o různých akcích. Jednalo se zpravidla o různé komunistické schůze, organizovaný MDŽ apod. Pokud někdo zapomněl, paní učitelka se zlobila více než obvykle. Bylo to považováno za velmi vážný prohřešek.

Od druhé třídy jsem také chodila do pionýrského oddílu, jak se muselo, později jsem vedla pionýrský oddíl, připadalo mi to v pořádku. Svazačkou jsem nikdy nebyla.

To se opravdu muselo?

No, tak chodili všichni až na jednu spolužačku, jejíž rodina měla hospodářství, jinak všichni.

Co jsi chtěla dělat jako dítě za povolání?

Vždycky jsem chtěla být učitelkou.

A kdy jsi to změnila?

Když mi v sedmé třídě učitelka, ke které jsem chodila na hudebku řekla, že nemám žádný hudební sluch. S tímhle bych prý těžko mohla učit na prvním stupni. Tenkrát jsem si to vzala jako neměnný fakt a smířila se s tím, že se můj sen rozpadl.

Nechtěla jsi učit třeba nějaký odborný předmět?

Ne, vždycky jsem chtěla pracovat s dětmi, tak jsem šla na dětskou sestru. Vůbec jsem nevěděla kam dál, neměla jsem žádné informace a nikdo mi moc neporadil. Chtěla jsem jít na gymnázium, ale mamka s taťkou mi to nedoporučovali. Co kdybych se nedostala na vysokou školu, ať jdu tam, kde mám jistou práci. Tak jsem šla.

Jak to vypadalo na střední?

Bydlela jsem na intru se dvěma dalšími holkami. Chodila jsem na zdravku, kde učili také učitelé vyhození z gymnázií z politických důvodů. Ředitel, ač komunita, je přijímal. Celkově mi to tam přišlo mnohem volnější než v Havlovcích na vesnici, kde se více dbalo na dodržování různých komunistických zásad a pravidel. Já osobně jsem se o politické dění nijak nezajímala.

Takže jsi neměla pocit, že by se nějak schylovalo k revoluci?

Ne, tam to opravdu bylo takový volný, bylo to mezinárodní škola, tam se moc nemluvílo o komunistech, na základní škole mnohem víc, v Úpici i v Havlovcích to bylo všechno takový komunistický..

Studenti z jakých zemí na zdravce studovali?

My a studenti z různých rozvojových zemí Asie a Afriky.

V té době si už musela randit s tátou?

Hm...

Táta je Afgánec určitě to tady neměl tou dobou lehký. Jak se na něj ostatní dívali?

Na cizince se spousta lidí dívalo hodně s pohrdáním.

I mladí lidé?

Ano, sice pár holek chodilo se zahraničními studenty, ale často je jen využily a nechaly.

A co zahraniční studentky, těch tam bylo stejně?
Asi jo.

A ty nechodily s Čechy?

Ne, nikdy!

Ani jedna?

Ne.

Takže se plánovali vrátit?

Ano. Všechny holky určitě. Ty se nesměly vdát bez svolení rodičů.

Ze žádné z těch zemí?

Ne.

A kluci tu mohli zůstat? Vím že jich tu zůstalo spousta, ale myslím oficiálně.

Ne, mohli jenom studovat dál, ale cizinci tu takhle dřív nezůstávali.

Koukali se seshora lidé i na tebe když si chodila s tátou?

Jo všichni.

I tvoji rodiče? Jak reagovali když jsi jim ho představila?

Mamka mi vždycky říkala, že k nám první přijde až kluk, který si mě vezme, takže jsem jim ho představila, až když jsem byla těhotná. Vždyť víš, jaké to bylo.

Jak hodnotíš tenhle projekt, nechat zde vystudovat studenty z rozvojových zemí?

Jednoduše stát na to neměl, vyhazovaly se peníze.

Ale těm studentům a jejich zemím to pomohlo.

Spousta z nich nemohla tady získané vzdělání ve své zemi stejně uplatnit, těch pár, co tu zůstalo, tady dělali bordel. Další problém byl, jak vybírali studenty do projektu, někteří přijati měli těžké zdravotní problémy nebo byli úplně hloupí, vraceli se pak brzo zpátky domů, další vhozené peníze.

Jak pro tebe probíhala revoluce 1989?

Šli jsme na náměstí, kde byly různé proslovy, zpívalo se, zvonili jsme klíčkama. Byly zapáleny svíčky a panovala taková hezká nadšená nálada.

A jak sis myslela, že to dopadne?

Moc jsem o tom nepřemýšlela, ale lidé věřili, že to dopadne dobře.

Někdo v tvém okolí se aktivně angažoval?

Naše tělocvikářka a ruštinářka, hlavně tělocvikářka , vždycky nám přišla jako takovej studenej čumák, ale právě ty dvě nám nejvíc řekly.. Hodně nám vyprávěly o tom, co se děje. Také nám pomáhala, když jsme organizovali různé recese.

Co jste dělali?

Udělali jsme ve třídě výstavu jako parodii ke komunistickému režimu. Odemkla nám dveře do skladu civilní obrany. Tam byly různé letáky a takové věci... převlíkli jsme se do krojů a přidali jsme to na tu výstavu.

Co na to váš ředitel?

Nepamatuji si, že by nějak reagoval, spíš se stáhnul do ústraní.

Co ty sis od toho všeho slibovala?

Moc jsem to nevnímala, ale třeba svobodu.

Připadala sis nesvobodná?

Ne, ale nesmělo se cestovat apod. pamatuji si jak moje nevlastní sestra chodila s rodinou do kostela a vždycky čekala před ním protože měla strach, aby ji nevyhodili do školy. Taková absurdita.

Co Lidové milice?

Třeba, když se konaly první máje a já byla malá, tak jsem se divila, co je ta za divný policajty v jiných uniformách. Když měl někdo od nás rodiče v Lidových milicích , přišel mi důležitější.

A VB?

Měla jsem k nim normálně respekt jako k policajtům. Žádné špatné zkušenost s nimi nemám.

Kdys měla pocit, že přišel zlom?

Až po revoluci, vyhodili našeho matikáře, co se nám snažil zabránit v naší výstavě. Byl to jeden z těch, kterého už dříve vyhodili z gymplu kvůli politickým názorům, měl zřejmě strach, pak ho teda vyhodili od nás, nadával hodně učitelům, že nám pomáhají nebo vyšiloval když někdo pomlouval komunisty.

Mezi tvými kamarády nebyly komunisté?

Ne, prakticky ne.

Jak to po revoluci dopadlo s komunisty, které jsi znala třeba s tím ředitelem?

Vyhodili je z práce. U nás nastoupila nová ředitelka.

Vyhodili i když nic neudělali, jenom proto, že byli členy?

Jo.

A co ostání lidé po revoluci, jak jí vnímali ?

To bylo všude, všude se o tom mluvilo, kamkoli kam se přišlo...

Kdo byl pro tebe v té době největší autoritou?

Asi Kubišová a její písničky, Dagmar Havlová a Havel samozřejmě.

Znala si Havlovy názory? Říkala jsi, že jsi politiku vůbec nesledovala.

Po revoluci jsem se už zajímala víc. Denně jsem četla zprávy a tak.

A když se na to díváš z dnešního pohledu?

Dneska je to spíš taková skepse . Tenkrát drželi lidé pohromadě bylo to taková hezký.

Tvoje očekávání se nenaplnila?

Ne, jenom částečně, je stejně korupce, cestovat se stejně nemohlo, za komunistů, kdo kradl měl se dobře, dnes kdo má peníze může si koupit vzdělání a to mi vadí, prohloubily se sociální rozdíly. Čekala jsem, že selepší vztahy mezi lidmi, a to se nestalo.

Proč se nemohlo cestovat?

Nebylo na to.

Dřív se lidé báli mluvit a veřejnosti, cenzurovali, co si myslí, kradlo se („kdo nekrade okrádá svoji rodinu“)

Cože?

Nic nebylo tak se to muselo někde ukrást, ne?

VELKÉ A MALÉ PŘÍBĚHY MODERNÍCH DĚJIN

Dneska je možnost si vydělat, ale jsou obory, kde ať se snažíš být ve svém oboru sebevíc dobrá, nemáš šanci vydělávat tolik peněz, i když se ti opravdu daří, na rozdíl od jiných oborů, co se točí kolem peněz.

Mluvíš konkrétně o sobě?

Ano. Vysokoškolsky vzdělané sestry nemají možnost uplatnit v našem státě své schopnosti a to mi vadí.

Positivní je, že mají vůbec možnost vysokoškolsky se vzdělávat, to dříve vůbec nebylo. Také se zlepšuje pohled veřejnosti na zdravotní sestry. Dříve se na setru lidé dívali jako na takovou služtičku, taková tu lehkou, ne moc inteligentní, loajální a poslušnou. Dneska si sestry vydobily lepší postavení, ale jak říkám, tady jsou nedocenené. Vyplatí se jim přejít k jiným oborům nebo odejít do zahraničí, kde samostatně rozhodují o léčbě, uplatní své vzdělání .a mají respekt.

Ale stejně si radši, že žiješ v takhle uspořádaném státě, ne?

Ne, dneska mi vadí jiné věci, které dříve nebyly a opačně . Dneska platí: s penězi si můžeš dovolit lepšího právníka, když se jedná o spravedlnost i lepšího doktora když se jedná o zdraví, jsou velké sociální rozdíly, někteří lidé stejně nemohou využít své „možnosti“ jelikož na to nemají, dříve jsme aspoň měli, kde bydlet ... vadí mi korupce, spousta nekvalitně vzdělaných lidí, dříve bylo vzdělaných méně, ale lépe .

No třeba ale někdo nemohl studovat když neměl ten správný politický názor..

To nemohl, ale aspoň se nějak agitoval. Vadí mi teď taková ta nijakost.

A také je kvůli němu mohli zatknout.

To bylo strašný.

Takže tvoje úroveň život se nezlepšila, ?

Ne, nebo možná trochu, ale mnoha lidem ne, těm co ty peníze nemají,

A nemyslíš, že když je dnes šance, že si za to spíš můžou sami?

Spousta lidí vůbec. Chybí tu sociální podpora, když třeba zůstane máma sama, nemůže za to.

A co se týče společnosti a jejich hodnot?

Chybí mi tu pravidla a jasný řád. Hranice svobodného jednání byla překročena a taky poslušnost k autoritám a úcta lidí mezi sebou jsou nedostačující. Dříve se lidé scházeli aspoň v těch komunistických spolcích nebo organizovali odboj, dnes se každý buď za něčím honí

VELKÉ A MALÉ PŘÍBĚHY MODERNÍCH DĚJIN

nebo se uzavírá do sebe. Chybí mi ve společnosti jasná pravidla, aby se nedalo vyhýbat trestu nebo práci obloukem. (pozn. Maminka opět naráží na koupi vysokoškolského titulu)

Co si myslíš, o komunistické straně u nás ve vládě?

Měli by se nějak distancovat od toho špatného, co se za komunismu dělo. Ale chovají se slušně, nemají žádné skandály...

Myslím, že mají jeden velký skandál za všechny.....

To jo sice pravda, ale teď rozhodně nejsou lidé spokojenější než dřív. Spíš naopak...

Myslím si, že maminka má štěstí v tom, že se jí příliš nedotkla negativní strana komunismu a tedy jej neodsazuje.

Znala jsem její názory na současné dění, ale hodně mě překvapilo, že nepovažuje komunistický režim za horší než je současný směr.

Nedokázala mi definovat ideální způsob vlády pro naši zemi, říká, že na každém směru je něco dobrého a něco špatného.